א)א וכולן שקיבלו את הדם חוץ לזמנו וחוץ למקומו אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל ב)ב קיבל הכשר ונתן לפסול יחזיר לכשר ג)ג קיבל בימינו ונתן לשמאלו יחזיר לימינו ד קיבל בכלי קדש ונתן לכלי חול יחזיר לכלי קדש ד)ה נשפך מן הכלי על הרצפה ואספו כשר ה)ו נתנו על גבי הכבש שלא כנגד היסוד נתן את הניתנין למטה למעלן ואת הניתנין למעלן למטה ואת הניתנין בפנים בחוץ ואת הניתנין בחוץ בפנים אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל: **גמ'** שחטו א] דיעבד אין לכתחלה לא ורמינהו ו)1 ושחט שחיטה בזר כשרה שהשחיטה כשרה בזרים ובנשים ובעבדים ובטמאים ואפילו בקדשי קדשים או אינו אלא בכהנים אמרת וכי מאין באתה מכלל שנאמר 2 ואתה ובניך אתך תשמרו את כהונתכם לכל דבר המזבח יכול אף בשחיטה ת"ל 1 ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו ב] וגו' ז)ז מקבלה ואילך מצות כהונה לימד על השחיטה שכשרה בכל אדם הוא הדין ח דאפי' לכתחילה נמי ומשום דקא בעי למיתנא טמאים דלכתחילה לא גזירה שמא יגעו בבשר תנא ששחטו וטמא דיעבד שפיר דמי ורמינהו ח)1 וסמך ושחט מה סמיכה בטהורים אף שחיטה בטהורים ט מדרבנן ג] מ"ש סמיכה י דכתיב לפני ה' שחיטה נמי הכתיב לפני ה' אפשר דעביד סכין ארוכה ושחיט סמיכה נמי אפשר דמעייל ידיה וסמיך קסבר ט)ביאה במקצת שמה ביאה רב חסדא מתני איפכא וסמך ושחט מה שחיטה בטהורין אף סמיכה בטהורין מאי שנא שחיטה דכתיב לפני ה'

וכולן. הפסולין: **שקיבלו הדם.** על מנת לאכול ולהקטיר ד] חוץ לזמנו או חוץ למקומו: **אם יש דם הנפש.** עוד בבהמה יחזור הכשר ויקבל ויזרוק הכשר שאין מחשבתן של אלו פוסלתן בקבלה לפי שאין ראויין לה ואין מחשבה פוסלת אלא במי שראוי לעבודה דכתיב המקריב אותו לא יחשב (ויקרא ז) בראוי להקרבה הכתוב מדבר: **יחזיר לכשר.** דלא מיפסיל בהכי ובפרק [ראשון] (דף יד:) שנינן ה] לה למאן דאית ליה הולכה שלא ברגל שמה הולכה למר ו] כדאית ליה ולאידך כדאית ליה: **נתנו.** הפסול על גבי הכבש או שלא כנגד היסוד כו': **יחזור הכשר ויקבל.** אי סבירא לן ז] י) דפסול עושה שיריים אשמעינן האי תנא דשלא במקומו לאו כמקומו דמי לפיכך לא עשאן שיריים ואי סבירא ליה דשלא במקומו כמקומו דמי והויא לה זריקה גמורה באדם פסול אשמעינן דאין פסול עושה שיריים כ): **גמ'** ה"ג **ורמינהו ושחט שחיטה בזר כשרה.** מדלא כתיב ושחט הכהן: **וכי מאין באת.** לומר שצריכה כהונה והלא לא נאמר בה כהן: **והקריבו הכהנים.** ומדכתיב בקבלה כהונה ובשחיטה לא כתיב לימד על השחיטה שכשרה בזר: **מה סמיכה בטהורים.** כדמפרש לקמיה: **מדרבנן.** שמא יגעו בבשר: **מאי שנא סמיכה.** דבטהורים מדאורייתא: **דכתיב לפני ה'.** ושחט

החמירו עליו לגלות כמו שמפרש רבינו תם משום דקשיא ליה דהתם אסר ליה לטבול יום ליכנס בעזרת נשים משום דסמוך למחנה [שכינה] ואמרינן נמי בגמ' [לב:] שחידשו דברים ואמרו טבול יום אל יכנס למחנה לויה פירוש לא בכל מחנה לויה דמפתח הר הבית עד שער ניקנור מחנה לויה כדתנא בתוספתא ל) ובסיפרי ובפרק בתרא דמכילתין (דף קטז:) ובכלים (פ"א מ"ח) משמע דשרי בכולהו חוץ מעזרת נשים ואפי' טבול יום דזבין וזבות אלא במחנה לויה כגון עזרת נשים דסמוך למחנה שכינה קאמר ובמסכת מ) תמיד משמע דשרי בכל מחנה לויה גבי בית המוקד שזקני בית אב ישנים שם וקתני כשאירע קרי לאחד מהן הולך וטובל וחוזר לאחיו הכהנים עד שהשערים נפתחין והולך לו ואין לך סמוך למחנה שכינה יותר מבית המוקד שחציה בקודש וחציה בחול נ) ח] ובסוטה פרק היה נוטל (דף כ.) (הא) דקתני והם אומרים הוציאוה שלא תטמא העזרה ופריך עלה מהא דדרשינן דטמא מת מותר ליכנס במחנה לויה ואפי' מת עצמו כדכתיב ויקח משה את עצמות יוסף עמו עמו במחיצתו ואי דרבנן אסור מאי קושיא ומתוך כך מחלק רבינו תם דלא גזור היכא דנטמא בעזרה ומורי מתרץ דבעזרת נשים החמירו יותר משאר מקומות אע"פ שסמוכים ממש למחנה לויה ט] לפי שהוא מקום כניסה ויציאה לכל אדם יותר שדרך שם נכנסין לעזרת ישראל דרך שער נקנור שהוא שער העליון המשמש הכניסה והיציאה י] והא דפריך בסוטה על מה שאמר הוציאוה משום דקתני הוציאוה יא] תרי זימני דמשמע שהיו נבהלים להוציאה וממהרין מאד ואי לאו דליכא איסורא דאורייתא לא היו דוחקין כל כך למהר והא דאמר בפרק אלו הן הנשרפין (סנהדרין דף פא:) כהן המשמש בטומאה אין אחיו הכהנים מביאין אותו לב"ד אלא מוציאין אותו חוץ לעזרה ומפצעין את מוחו בגיזרין לאו דווקא חוץ לעזרת ישראל אלא אף חוץ לעזרת נשים וחוץ לחיל וכי ה"ג נמי הוי ההיא דסוטה דקתני שלא תטמא העזרה יב] והיו זקוקין להוציאה אף חוץ לחיל להר הבית דהא מפרש טעמא התם שמא תפרוס נדה וא"ת וכיון דטבול יום מותר בשאר יג] העזרה כדפרישית אמאי איצטריך לו למצורע בערב הפסח לטבול ס) עשה ילך בשאר הלשכות ויכניס שם ידיו לבהונות וי"ל דלא אפשר משום דכתיב (ויקרא יד) פתח אהל מועד והיינו בשער נקנור שהוא מכוון כנגדו ומיהו בקדשי קדשים לא אפשר ליה לטמא לשחוט בצידי העזרה [דשחיטתן] בצפון ולא משכחת פתח מכוון לצד הצפון כדמוכח בגמ' [לקמן לג.] למ"ד מרחק לפון דפריך וליעבד פשפש ומשני הכל בכתב ולפירוש רבינו תם נמי דמפרש דנטמא בעזרת נשים לא גזור מ"מ למ"ד מרחק לפון ושחיט יד] בסכין ארוכה עשרים ושתים אמה ואין לחוש בכך [הא דקאמר] טו] דשחיטה כשירה בדיעבד ושמא יגעו בבשר נקט משום קדשים קלים וה"ר אפרים היה מפרש דמשכחת לה דשחיט טמא דרך גגין ועליות דלא נתקדשו ובסכין ארוכה למ"ד ביאה במקצת שמה ביאה שאין יכול להכניס שם ידו ומיהו התינח בקדשים קלים שיכול לתלות הבהמה ולשחטה אבל בקדשי קדשים לא אפשר דבעינן שחיטה על ירך כדאמר לעיל בפרק שני (דף כו.) אם לא נאמר דעביד בסכין ארוכה מן העליה והגג עד הרצפה והאי פירושא לא תקשי טז] לו מיניה ממצורע שיכניס ידיו לבהונות דרך גגין ועליות ולא איצטריך לדחות עשה דהיאך יעלה לגגין יז] דרך הר הבית והחיל ע): **ת"ל והקריבו מקבלה ואילך מצות כהונה.** ואם תאמר תיפוק ליה מהיקשא דסמיכה ושחיטה דמה סמיכה בזרים אף שחיטה בזרים כדדריש ר"ש בריש הקומץ רבה (מנחות יט.) וי"ל דאי לאו דרשא דהכא הוה ממעטינן שחיטה מדכתיב תשמרו את כהונתכם דמשמע אפי' שחיטה בכלל ואע"ג דאיצטריך לן לעיל ספ"ק (דף יג.) והקריבו בני אהרן הכהנים לגז"ש שתהא בכהן כשר ובכלי שרת מ"מ דריש מיניה שפיר מקבלה ואילך מצות כהונה: **מאי שנא סמיכה דבטהורים דכתיב לפני ה'.** פי' בקונטרס דהיינו מדכתיב ושחט את בן הבקר לפני ה' וכיון דבעינן תיכף לסמיכה שחיטה אין סמיכה מבחוץ ושחיטה מבפנים אלא אף הסמיכה מבפנים ואין טמא נכנס לעזרה והקשה הרב רבי יעקב דאורלינ"ש דבפ' בתרא (דף קיט:) משמע דכתיב בסמיכה גופה לפני ה' דקאמר דאין סמיכה בבמה משום דכתיב לפני ה' ואי לא כתב בה לפני ה' אלא מקרא דשחיטה הא שחיטה גופה ישנה בבמה והתם פירש בקונטרס דהיינו קרא דכתיב בפר כהן משיח פ) לפני ה' וסמך צ) ומיהו לקמן בשמעתין (דף לג.) משמע כפירוש הקונט' דהכא דפריך למאן דאמר תיכף לסמיכה שחיטה לאו דאורייתא מדתניא וסמך ושחט מה סמיכה בטהורים אף שחיטה בטהורים ואי אמרת לאו דאורייתא בטמאין נמי משכחת לה משמע בהדיא דלא ידעינן סמיכה לפני ה' אלא משום דתיכף לסמיכה שחיטה וצריך לדחוק ההוא דלקמן דפ' בתרא ומיהו יש ליישב ההיא דלקמן בשמעתין משום ההיא יח] סוגיא כמאן דאמר ביאה במקצת לאו שמה ביאה דאי משום לפני ה' אפשר דמעייל ידיה וסמיך אבל אי אמרת תיכף לסמיכה שחיטה לא אפשר דמרחק יט] לפון מיהו וסמך ושחט דכתיב גבי עולה דטעונה לפון דריש בתורת כהנים בפרשת ויקרא מה סמיכה בטהורים אף שחיטה בטהורים ובהדיא דריש התם מקרא דלעיל דכתיב יקריב אותו לרצונו לפני ה' וסמך כ] מדכתיב ממש וסמך אבל לפני ה' דריש לפני ה' כא] ולא כפי' הקונטרס דפרק בתרא דדריש לה מקרא אחרינא דפר כהן משיח תדע דמפר כהן משיח היכי מצי למילף שאר סמיכות לפני ה' כב] שאני התם דקדושה חמורה היא חטאות הפנימיות:

מסורת הש"ס

א) לעיל כו:, **ב)** [לעיל יד:], **ג)** ירוש' יומא פ"ב ה"א פ"ה ה"א, **ד)** לעיל טו. יומא מח. ירוש' שם פ"ה ה"א, **ה)** לעיל כו., **ו)** [יומא כז.] ת"כ ויקרא נדבה פרש' ד ה"ב, **ז)** [ברכות לא: וש"נ], **ח)** [לקמן לג.] ת"כ שם ה"א, **ט)** [יומא לא.], **י)** לקמן לד:, **כ)** ע' לעיל כו: כז., **ל)** כלים פ"א ה"י, **מ)** פ"א מ"א, **נ)** יומא טו, **ס)** לקמן ע"ב, **ע)** [וע"ע תו' חולין ב: ד"ה שמא], **פ)** ויקרא ד, ד, **צ)** [וע"ש ברש"י ד"ה לפני ה' וסמך, לרצונו לפני ה' וסמיך ליה וסמך את ידו ויקרא א]

עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פרק י"ד מהלכות פסה"מ הלכה ג ופרק ב שם הלכה י:

ד ב מיי' פ"א מהלכות פסה"מ הלכה כו:

ה ג ד מיי' פ"א מהל' פסה"מ הלכ"ד ופי"א שם הלכה ג:

ו ה מיי' שם פ"א הלכה כה:

ז ו מיי' פ"ב שם הלכה י:

ז מיי' פ"ט מהלכות ביאת מקדש הלכה ו ופרק ה מהלכות מעה"ק הלכה א:

ח ח מיי' פ"א מהלכות פסה"מ הלכה א:

ט ט י מיי' פרק ג מהלכות מעה"ק הלכה יא:

◆

תורה אור השלם

1. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: וְשָׁחַט אֶת בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ויקרא א, ד-ה

2. וְאַתָּה וּבָנֶיךָ אִתְּךָ תִּשְׁמְרוּ אֶת כְּהֻנַּתְכֶם לְכָל דְּבַר הַמִּזְבֵּחַ וּלְמִבֵּית לַפָּרֹכֶת וַעֲבַדְתֶּם עֲבֹדַת מַתָּנָה אֶתֵּן אֶת כְּהֻנַּתְכֶם וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת: במדבר יח, ז

◆

שינויי נוסחאות

א] ששחטו כצ"ל (ש"מ, צ"ק): **ב]** צ"ל והקריבו בני אהרן הכהנים וגו' (הגרי"ב): **ג]** בכי"ל נוסף וקרא אסמכתא בעלמא: **ד]** צ"ל או להקטיר (*ש"מ): **ה]** מפרש לה כצ"ל (ש"מ): **ו]** תיבת למר ליתא בכתה"י: **ז]** צ"ל ליה (ש"מ): **ח]** נ"א ועוד בסוטה (צ"ק): **ט]** צ"ל שכינה (ש"מ, צ"ק): **י]** כניסה ויציאה (תוס' הרא"ש סוטה שם): **יא]** הוציאוה הוציאוה כצ"ל (יעב"ץ, וכ"ה במשניות), אבל בבבלי שם ליתא הוציאוה הב' לא במתני' ולא בגמ': **יב]** העזרה שהרי היו זקוקין להוציאה אף חוץ להר הבית (ש"מ), נ"א אף חוץ לחיל ולהר הבית (צ"ק ורש"ש): **יג]** בשאר צידי העזרה (ש"מ), ורש"ש תיקן בשאר מקומות: **יד]** היכי שחיט כצ"ל (ש"מ, וכעי"ז בצ"ק וא"ט). **וכה"ז** לא הגיה, דמפרש דאפשר שפיר לשחוט בסכין ארוכה כ"ב אמה, אלא דאין בזה חשש שמא יגעו בבשר, וכתב דעל זה קאי מש"כ להלן "ואין לחוש בכך". ועי' באות שאח"ז: **טו]** זו גירסת בה"ז, (ואולי צ"ל והא דקאמר), ועפ"י פירושו הנ"ל באות שלפנ"ז. וגי' צ"ק אין לחוש בכך דשחיטה כשרה בדיעבד קאמר ושמא יגעו וכו', וכ"ג הגרי"א חבר, וכ"ה בד"ו. וע"ע בצ"ק שם ובא"נ ופ"מ: **טז]** לא תקשי ממצורע כצ"ל, והשאר נמחק (ש"מ): **יז]** לגגין ועליות אם לא דרך (ש"מ): **יח]** צ"ל דההיא (ש"מ): **יט]** דמרחק צפון דוסמך ושחט גבי עולה כתיב דטעונה צפון ועלה דריש בת"כ, כצ"ל (שמכ"י): **כ]** בשמכ"י מוסיף כאן ולא בבמה: **כא]** ה' וסמך (שמכ"י): **כב]** דלמא שאני התם דקדושה דחטאות הפנימיות חמורה היא (שמכ"י): **כג]** ר"ל בפרק כל הזבחים שקבלו דמן, ועיי"ש דף כו ע"ב תד"ה הכא: **כד]** עי' תוס' דף כו ע"ב ד"ה הב"ע (גליון):

◆

מוסף רש"י

אם יש דם הנפש. עוד בצואר בהמה: **יחזור הכשר ויקבל.** מן הדם ויתן שלא במחשבה וכשר, דמחשבה דחשיב עלה קמא לא מיפסל, דכיון דאינו ראוי לעבודה אין מחשבתו מחשבה (לעיל כו:) **יחזיר לכשר.** שנתנו לו, ואשמעינן בה תרתי, חדא דלא מיפסל במאי דאפסקיה פסול, ואשמעינן דהולכה זו שעשה הכשר שלא ברגל, שהושיט לפסול שהיה עומד בצד המזבח, לא נעשית בהכשר ולא שמה הולכה, דקתני יחזירנה למי שנתנה לו, ואי הולכה שלא ברגל שמה הולכה אמאי יחזירנה לאחור, יבא כשר ויטלנה מידו לצד המזבח וזה לא יושיטנה לו, אלא דמעשה אטבא בעלמא עביד (לעיל יד:): **ואספו כשר.** הואיל ונתקבל בכלי: (לעיל טו.) **נתנו.** למתן דמו: **על גבי הכבש.** שאינו מקום מתן דמים, או במזבח שלא כנגד היסוד. וילפינן לקמן דעולה טעונה מתן דמים כנגד היסוד שהיא יסוד המזבח למטה ממתן דמה, למעוטי קרן מזרחית דרומית דלא הוה לה יסוד כדאמרינן באיזהו מקומן: **למטה.** מחוט הסיקרא (לעיל כו.) **וכי מאין באתה.** לישנא דמתני' הוא, וכי מאין באת לומר פסולה, שנזקקת להביא מקרא להכשירה: **מכלל שנאמר כו'.** ומתוך אותו כלל הייתי בא לפסול: **ת"ל ושחט כו'.** ומדכתיב כהן בקבלה ובשחיטה לא כתיב, מכלל דושחט אבעלים קאי, וסמך ידו ושחט, לימד על השחיטה שכשרה בזר (יומא כז.). וה"ה לשאר פסולין (חולין ב:) **והקריבו מקבלה ואילך מצות כהונה.** דאמר מר במסכת חגיגה (יא.) והקריבו זו קבלת הדם, לימד על הקבלה שטעונה כהונה (פסחים סד:):

◆

ליקוטים

שהשחיטה כשרה בזרים ובנשים כו'. אכן באמת משלשה מקומות במקרא עלה בידינו שבודאי היו מקפידין בשחיטה והפשטה שיהו נעשין ע"י כהנים או לוים. כי כתוב בחנוך הבית דחזקיהו רק הכהנים היו למעט ולא יכלו להפשיט וגו' ויחזקום אחיהם הלוים. ובפסח חזקיהו כתוב [בענין שחיטת פסח] והלוים על שחיטת הפסחים. וכן בפסח דיאשיהו והלוים מפשיטים. וכן מפורש בכתוב לעתיד כי אם הלוים וגו' ומשרתים את הבית המה ישחטו וגו'. הרי כי לא דבר ריק הוא ודאי, והיינו כמו דבימי עלי הוו מהדרי אפילו בתר כהן ולא טעו בהכי ואטו עד דאתא שמואל לא הוו ידעי דשחיטה בזר כשרה, אלא משום דלכתחילה פשיטא דאיכא קפידא, ואינהו סברי דמצוה לאהדורי אכהנים אע"ג דליתניהו הכא, ואורי להו שמואל דשעת הדחק כדיעבד דמי כה"ג דמה"ת בזר כשרה, שהויי מצוה לא משהינן. והארכתי בזה עוד בכ"מ, עיין רפ"ב דזבחים ובהגהותי לרא"ש ריש חולין ובתשובה כ"י (לחם שמים ליעב"ץ ז"ל. רפ"ד דקידושין):

◆

שיטה מקובצת

אם יש דם הנפש כו'. האי תנא אי ס"ל דפסול עושה שיריים א"כ צריך לפרש דחוץ למקומו לאו כמקומו דמי ולכך יחזור הכשר ויקבל, ואי ס"ל כמקומו דמי (אינו) צריך לפרש דפסול [אינו] עושה שיריים. כך פ"ה. ואגב חורפיה לא דק, דמאן דאית ליה לאו כמקומו דמי לא קאי אפסול כלל כדמוכח לעיל (דף כו:) ומיהו ודאי (כמ"ד) [למ"ד] כמקומו דמי ע"כ אפסול קאי, וא"ת א"כ מאי איבעי ליה לר"ל מר"י אי פסול עושה שיריים אי לא, והא אית ליה לר"ל לעיל (דף כז.) כמקומו דמי וא"כ תפשוט מהא דפסול אינו עושה שיריים, וי"ל דליכא למימר משום דדוקא שנתנו למעלה [או] למטה אבל אם נתנו בהכשירו לא יחזור הכשר ויקבל, ומיהו קשה דא"כ תפשוט דפסול עושה שיריים מדנקט פסול [שנתן שלא בהכשירו] משמע משום פסול לחוד עושה שיריים, לכך נ"ל כדפי' לעיל בפרק קבלה כג] דאי קאי אפסול היינו אטמא דבהא מיהא כ"ע מודו דעושה שיריים הואיל ומרצה בצבור כדאיתא במעילה כד] (דף ה:):

והקריבו הכהנים וגו' מקבלה ואילך מצות כהונה. תימה תיפוק ליה מהיקשא דסמיכה לשחיטה כדדריש ר"ש בפ' הקומץ רבה (מנחות דף יט.), וי"ל דאי לאו דרשא דהכא הוי ממעטינן שחיטה [דהוי] נמי בכלל כהונה מדכתיב כהונתכם. ואף על גב דאיצטריך בפ"ק (דף יג.) והקריבו בני אהרן הכהנים לג"ש שתהא בכהן כשר ובכלי שרת מ"מ דריש נמי מקבלה ואילך מצות כהונה (מהר"פ):